

Svenska kyrkan
SKARA STIFT

Biskopsvisitationen i Varabygdens församling

**Biskop Åke Bonniers tal vid visitationsstämman i Larvs kyrka,
Septuagesima 17 februari A.D. 2019 som avslutning
på biskopsvisitationen i Varabygdens församling.**

Mot en ny framtid

Inledning

Kära alla,

Så har vi kommit till avslutningen av denna biskopsvisitation i er församling – Varabygdens församling. Tre hela dagar har jag och mina medarbetare fått dela med er och så denna söndag med dess härliga gudstjänst i tillsammans med er alla. Ni har kommit från Kvänum och Vedum, Vara och Levene, Ryda och Larv - ni som tillsammans är Varabygdens församling. Visitationsdagarna har också inneburit olika mötesplatser i dessa olika delar av er vidsträckta församling. Nu undrar ni säkert – vad kommer biskopen att säga – vilka är hans funderingar och tankar kring Varabygdens församling?

Först vill jag säga ett *stort* och *varmt* tack till er alla som gjort denna visitation möjlig. Tack för alla förberedelser! Tack för alla mötesplatser! Tack för andakter och gudstjänster! Tack för alla samtal och delande av tankar och funderingar. Tack för all god mat och omsorg som ni visat mig och mina medarbetare. Särskilt minns jag ”Hela världens mat” i Vara församlingshem och inte minst de tre barnen som ställde viktiga och kloka frågor till mig om livet. Tack också för gemenskap vid onsdagscaféet i Vedum – jag lovar att ta väl hand om grisen jag fick – och lunchgemenskapen i Levene församlingshem. Tack för mjölet! Det blir till stor glädje i bakandet i Biskopsgården framöver.

Jag har fått stanna upp och tillsammans med er och mina medarbetare fått känna efter och uppleva vad det är att vara Svenska kyrkan i Varabygden. Så kan jag förhoppningsvis nu ännu bättre vara er biskop i mitt uppdrag att påminna er om att ni är en del av Kristi världsvida kyrka och en viktig länk i Svenska kyrkan i Skara stift. Där är vi tillsammans i och omkring Honom som är Livet och som ger oss nåd utöver nåd och kallar oss till tjänst – vår herre Jesus

Kristus. Nu kan jag förhoppningsvis bättre ta mitt ansvar som er biskop – som den som ser till er, uppmuntrar och vandrar med er och som på allvar och med omsorg kommer att fortsätta att ställa frågan – Hur har ni det i Varabygdens församling?

I detta visitationstal vill jag lyfta ett antal perspektiv och frågor kring det som är Varabygdens församling *just nu* och er väg vidare. Jag vill att detta tal – som ni sedan kommer att få i skrift – ska fungera som ett samtals- och reflektionsmaterial i *alla* era olika sammanhang – i kyrkorådet, i arbetslaget, i olika grupper och mötesplatser. Jag hoppas ni vill dela det med alla som önskar få ta del av det. Så fortsätter vi dialogen om vad som är vägen vidare i er församling som ett av flera uttryck för Kristi kyrka i denna bygd.

Ert kommande församlingsblad ”Kyrknytt” kommer att ha temat ”**Mot en ny framtid**”!

Detta väljer jag också som tema för mitt tal. Kristi kyrka är inte en tillbakablickande gemenskap. Vi inbjuds att leva i och genom Bibelns berättelser och tolka dessa in i vårt eget liv här och nu. Vår Herre är levande och uppstånden mitt ibland oss och möter oss i Ordet och sakramenten, närvarande här och nu men Han är också den som går före oss i kampen för att sätta gränser mot allt ont som skadar och dödar. På det sättet ger Gud oss mod att ta del i sitt verk. Han väntar oss i morgondagen och bortom tid och rum. Jesus Kristus möter oss från framtiden. Vi är som kyrka och församling riktade till Honom och mot framtiden. Vi är hoppets gemenskap. Att vara kyrka är alltid att vara på väg **mot en ny framtid**.

Samtidigt är er bygd en *gammal* bygd också ur ett kyrkohistoriskt perspektiv. Denna västgötska centralbygd var också mycket tidigt ett kristet centrum. Genom er församling vandrade, tänker jag, biskop Brynolf med Kristi törnetagg på väg mellan Lödöse och Skara. Den stora mängden medeltida kyrkplatser vittnar om er långa tradition. I episteltexten idag från Filipperbrevet säger Paulus att ”ni har varit med i arbetet för evangeliet ända från första dagen.” Detta är också sant om det som idag är Varabygdens församling. Genom seklerna har ni erfarit att Guds nåd och löften håller och troget fortsatt att leva och gestalta evangeliets glädje och församlingens gemenskap. Detta är ett heligt arv att förvalta. Det gör ni genom att gå **mot en ny framtid**.

Varabygdens församling är en del av det som kallas Varaslätten. Denna slättbygd är en plats för vida utsikter. Ert arbete för evangeliet skulle en kunna säga handlar om att bidra till vida utsikter i människors liv. Evangeliet om Jesus Kristus lyfter oss ut ur ondskans och dödens begränsade synfält och kallar oss in i en ny framtid med just vida utsikter – mot framtiden och in emot evighetens horisont och verklighet. Hur ska ni i Varabygdens församling på bästa sätt vara varandra och andra till hjälp att vidga horisonterna och få vidare utsikter över livets stora gåva? Hur ska ni framöver förvalta Guds hemligheter så att ni tillsammans mer och mer och i mångfald vidgar utsikten i detta äventyr det är att vara människa?

Er slättbygd är i vår tid lite förändrad i sin horisont. De vida siktlinjerna bryts med jämna mellanrum av något som sticker upp – vindkraftverken. De har blivit en naturlig del av kulturlandskapet. Kanske kan dessa kraftverk som ni ständigt ser, också vara en påminnelse om vad det är att vara Varabygdens församling. Ett vindkraftverk utan vind är till ingen nytta. Först när vinden får blåsa och skapa rörelse alstras energi och liv. Varabygdens församling är en gemenskap som är kallad att vara lyhörd och öppen för Guds Andes vind och kraft så att denna Guds omsorg och helighet får sätta er i rörelse – för livets skull. Att vara församling är

att vara berörd av Guds Ande men också satt i rörelse av Guds Ande – inte tillbakablickande utan alltid på väg mot en ny framtid. Tänk vilket äventyr det är att vara kyrka och församling. Vi äger inte vårt uppdrag själva – församlingen är Guds verk och vägen vidare står inte helt och hållet under vår kontroll. Det handlar om öppenhet och lyhördhet. Samtidigt har Gud gett oss förtroendet – var och en i dopets gåva och kallelse – att med mod, frimodighet, engagemang och klokhets vara med och forma morgondagens och framtidens kyrka och församling, precis som jag antydde i min predikan - förtroendet att vara kyrka på nya vägar **mot en ny framtid**. Vad betyder det för er i Varabygdens församling där ni står just nu?

Ta vara på mellanrummet - se, analysera och handla

Jag skulle vilja säga att ni just nu står i en verklighet som rymmer många möjligheter. Ni har ett rikt arv att förvalta och många tankar om framtiden. Ni har bara för ett år sedan tagit steget från sex församlingar till en församling. Ni står i bytet mellan två kyrkoherdar. Ni har precis fått er församlingsinstruktion utfärdad. Det är något av en tid som skulle kunna beskrivas som ett mellanrum. Ibland behöver vi dessa mellanrum. Tid för eftertanke. Ni har en mycket stor verksamhet, stort engagemang och hög takt i allt ni gör. Det är bara att titta i "Kyrknytt" eller på er hemsida. Vad mycket ni gör! Veckorna, månaderna och åren går. Ibland behöver en tillsammans ha tid att stanna upp och tänka efter. Tid för andhämtning och reflektion. En stund av mellanrum. Detta skulle jag med stor tydlighet vilja uppmuntra er till. *Ta vara på den tid av mellanrum som nu är, tid för eftertanke!*

Jag vill tydligt uppmuntra er till att gå in i en process i tre steg – stegen **se, analysera och handla**. Detta ska ni göra *tillsammans* med stor delaktighet av *många*. Med plats för *mångas* eftertanke. Det handlar om er i kyrkorådet, om alla er i arbetslaget av anställda medarbetare men inte minst om alla er som också är och bär församlingens liv – alla ni ideella medarbetare. Vad betyder det att ni nu är *en* församling? Vad betyder det som kyrkofullmäktige och kyrkoherde beslutat i församlingsinstruktionen? Hur ska ni på bästa sätt ta vara på allt det ni har tillsammans och det som är resurser och gåvor i de olika delarna av församlingen? De förändringar som skett och det faktum att ni står i ett kyrkoherdebyte kräver andhämtning, ett mellanrum, tid för eftertanke – tid att se och analysera för att sedan steg för steg, med en gemensam bild som många varit delaktiga i att forma, ta de fortsatta stegen i uppdraget i arbetet för Evangeliet, stegen **mot en ny framtid**.

Detta börjar ni med genom att **se** – se det ni har, all er rikedom av gemenskap och mötesplatser. En sak som Du, kyrkoherde Leif, är tydlig med är att det verkligen är dags att lämna fixeringen vid de gamla kyrksocknarna. Detta tror jag det är mycket viktigt att ni blir överens om. Ni kan inte leva församlingens liv med denna medeltida indelning som utgångspunkt. Det är förvisso så att sockentillhörigheten är en för många viktig del av den personliga identiteten men detta kan inte vara bas för ett levande församlingsliv framöver. Det finns en stor rikedom i alla era 24 kyrkobyggnader – det ska jag återkomma till – men ni kan inte bygga församlingens liv på detta.

Se det ni har! Först ett stort förtroende och en djup förankring hos bygdens människor och i bygdens liv. Det märks inte minst i er relativt höga andel kyrkotillhöriga och goda statistik när det gäller kyrkliga handlingar. Det är bra!! Ett tydligt exempel på er förankring i bygden var

den fullsatta kyrkan i Vara när ni tillsammans med Köpmannaföreningen inbjöd till ”Alla hjärtans dag-konsert”. I samband med lunchen tillsammans med kommunalråden och kommundirektören blev det också så tydligt för mig. Det finns en *förväntan* på er som församling från kommunens sida och ett *stort* förtroende. Vilka möjligheter, vilken rikedom! Jag anade samma stora öppenhet, förtroende och vilja till dialog i mitt möte med Stallbergs egendom och deras arbete med mjölkproduktion. Vad ska vara församlingens bidrag framöver, som en del av Guds mission i världen, i att tillsammans med andra skapa ett socialt hållbart samhälle så att Vara kommun också i framtiden blir en god plats för alla att leva och utvecklas på?

Se det ni har! Sex tidigare församlingar som var och en har levande mötesplatser där många människor möts vecka för vecka. Barn, ungdomar och vuxna. Här finns på varje plats ett rikt levande liv. Här har ni en stor rikedom – alla relationer där människor ser varandra in i ögonen och delar en stund av tro och liv. Att vara kyrka och församling är att bygga relationer med Gud och med varandra. Detta kan en inte göra i största allmänhet. Det gör en på en särskild plats i varje ny tid. Liksom Gud i vår herre Jesus Kristus blev människa på en särskild plats vid en särskild tid fortsätter detta mysterium av Guds närvaro att ta form i relationer konkret på en särskild plats i varje ny tid. Ser ni denna rikedom ni har och hur tar ni hand om den i er nya församling?

Ser ni det ni har? Ni har anställda medarbetare med stor kunskap och ett mycket stort engagemang. Ni bygger genom dessa, förtroendefulla relationer i grupper, gudstjänster och i olika former av mötesplatser. Hur tar ni vara på detta och utvecklar alla dessa rika gåvor?

Ser ni det ni har? Ni är en stor mängd människor som är med och formar och bär församlingens gemenskap. Troget; vecka för vecka, söndag för söndag är ni Varabygdens församling. Tillsammans gestaltar ni gudstjänsterna, bönestunderna, musiken, körerna, barn- och ungdomsgrupperna, förskolorna, bibelsamtalen, det internationella engagemanget och den samlade diakonala omsorgen om varandra. Ser ni denna rikedom och hur tar ni vara på och utvecklar alla dessa rika gåvor?

Ni behöver tid för eftertanke! Var modiga och låt det kommande året vara en tid för eftertanke, ett mellanrum för att **se** och **analysera** för att sedan med stor delaktighet och gemensamt ägande gå **mot en ny framtid**.

Tid för **handling**.

Ni har alldeles nyss fått er församlingsinstruktion utfärdad. Församlingsinstruktionen är ert grundläggande identitets- och styrdokument. Det är samtidigt ett dokument som påminner er och mig om att Varabygdens församling och Skara stift hör samman. Er församlingsinstruktion är nämligen inte enbart beslutad av ert kyrkofullmäktige och er kyrkoherde utan den är också utfärdad av Domkapitlet. Vi vandrar *tillsammans*. Den tid ni nu bör ta för eftertanke – en stunds mellanrum – tänker jag ska handla om vad det som ni beslutat i församlingsinstruktionen egentligen betyder och vilka steg som ni sedan ska ta. Jag ser att ni har behov av en *rejäl* förankringsprocess och kanske finns det – som ett resultat av denna process – också mot bakgrund av att ni snart står inför ett kyrkoherdeskifte – skäl till någon form av revidering av instruktionen.

Utvecklingsområdena

Er församlingsinstruktion pekar ut tre utvecklingsområden – tre perspektiv på er samlade verksamhet och ert samlade liv som särskilt behöver uppmärksamhet de kommande åren. Dessa utvecklingsområden ska sedan vara tydligt prioriterade när ni fördelar resurser och planerar er verksamhet i planer och budget de kommande åren. Som församling kan en inte göra allt. Vi har förtroendet från vår Herre att tydligt prioritera och fokusera det som är församlingens liv och arbete så att vi inte snubblar i allt det mångahanda utan är tydliga med vårt uppdrag och har hög kvalitet i det vi gör och när vi möts. Låt oss påminna oss om att det inte är Varabygdens församling som ska frälsa världen. Det har Gud redan gjort. Församlingen får och ska ta del i Guds mission för livets skull i er bygd men vad är det som är församlingens särskilda och tydliga uppdrag? Se, analysera för att sedan handla!

Gudstjänstlivet

Ert första utvecklingsområde är gudstjänstlivet. Jag noterar med tillfredsställelse ert modiga och kloka arbete med att prioritera era kyrkobyggnader i tre kategorier. Här är ni ett föredöme i vårt stift. Denna prioritering ger vid handen att ni har sex kyrkor (inräknat Kvänums församlingshem) som är platserna för ert regelbundna, återkommande gudstjänstliv söndag för söndag. Jag hoppas att ni ska vara uthålliga i detta sätt att arbeta. Jag kan dock ställa mig frågan om det på sikt är möjligt att upprätthålla ett söndagligt återkommande gudstjänstliv med stor delaktighet och hög kvalitet på sex platser. Kanske handlar det till sist om fyra platser med gudstjänst *varje* sön- och helgdag. En trygg, återkommande ordning – allt utifrån vår nya Kyrkohandbok, gärna vid samma tid återkommande på respektive plats. *Samma tid, samma kanal* som jag brukar säga. Detta skapar sammanhang och en bra grund för trygghet och ökad delaktighet i gudstjänstlivet. Detta ert utvecklingsområde förutsätter att ni funderar över hur mycket tid och resurser ni som arbetar med gudstjänstlivet verkligen får och kan ge till detta arbete. Att skapa stor delaktighet tillsammans med många i gudstjänstlivet kräver mycket tid och uppmärksamhet liksom långsiktigt och väl planerat arbete. Detta måste ni ge rum för på ett tydligt sätt. Hur prioriteras detta i kyrkomusikernas och prästernas arbete? Samtidigt måste ni alla börja med er själva. Ta del i gudstjänsten så ofta som livet ger er möjlighet att göra det. Om vi inte ser det som meningsfullt att själva vara en del av gudstjänstens gemenskap varför ska vi då vilja att andra ska vara det? Detta utvecklingsområde måste syfta till att fler och fler människor kan säga - efter att ha delat gudstjänstens gemenskap – *detta handlade om mitt liv, detta gav kraft till att leva och ta ansvar, hit vill jag komma tillbaka!*

Jag vill också uppmuntra er att våga gå över de gamla kyrkliga gränserna i bygden. Det måste vara viktigare *att* en firar gudstjänst än *var* en gör det! Det är en utmaning för er att anta som ni tydligt skrivit fram i detta utvecklingsområde.

Vi är redan överens om att gudstjänstlivet inte kan utvecklas genom att använda alla era 24 kyrkor. Jag tänker att de kyrkor som normalt inte används för söndagens återkommande gudstjänster fortsatt ska användas för kyrkliga handlingar så långt det bara är möjligt liksom vid *särskilda* händelser och gudstjänster som engagerar många människor. Detta kan ni tydliggöra ytterligare.

Jag är imponerad över alla er kyrkvärdar! Ni är nästan 80 stycken! Ni ställer er tid och ert engagemang till församlingens förfogande! Varmt tack till er var och en!! Att vara kyrkvärd är att tillsammans med kyrkoherden vara församlingens företrädare. Jag tänker att ni samtidigt behöver förtydliga att ert kyrkvärds-skap främst är att ta sig an detta företräderskap i relation till någon av de ständigt återkommande gudstjänsterna på en av de sex eller kanske i framtiden fyra platserna. Kyrkvärdsuppdraget är inte primärt knutet till en *särskild* kyrkobyggnad. Samtidigt kan ni som kyrkvärdar ta ansvar för att leda helgsmålsböner eller andra bönegudstjänster om det finns en grupp av människor som vill samlas på detta sätt i någon kyrka. Att vara kyrkvärd rymmer stora möjligheter för församlingen.

Jag vill också uppmuntra er alla till att fira nattvard så ofta ni kan. Detta med en väl genomtänkt gestaltning av gudstjänstens liturgi. Att vara kyrka och församling är att leva av Ordet och sakramenten. Som församling är ni kallade att dela nattvarden. Snåla inte med denna gåva men ta samtidigt vara på möjligheten att tillsammans dela tankar och erfarenheter om nattvarden. Här kan jag tipsa om mitt brev till församlingarna i Skara stift som jag skrev för något år sedan och som delades ut och kontraktsprostarnas samtalsmaterial, som underlag för dessa samtal.

Se, analysera – för att sedan tydligt **handla** och ta steg mot framtiden i detta ert utvecklingsområde.

Ideellt medarbetarskap

Ert andra utvecklingsområde handlar om det vi skulle kunna sammanfatta som ökade möjligheter för ideella medarbetare att ta plats och få utveckla olika uppdrag och ansvar i församlingen. Hur många medarbetare har Varabygdens församling? Tusen och åter tusen! Tänker ni så eller tänker ni att medarbetarna är de anställda och de som hjälper till som ideella medarbetare? Församlingen består av alla döpta och var och en har i dopet blivit kallad att ta del i Guds mission i världen. Genom arbete, omsorg om familj och vänner och hur vi lever vårt dagliga liv är vi alla på olika sätt insatta i Guds mission om vi än också alla brister i detta uppdrag. Samtidigt är alla döpta en gåva och möjlighet för församlingens konkreta arbete. Hur uttrycker ni denna förväntan på alla kyrkotillhöriga i församlingen? Hur kommunicerar ni detta? Ser ni denna rika gåva? Vilka steg väljer ni att ta framöver för att ge fler och fler ideella medarbetare rum och ansvar i församlingens arbete och gemenskap? Ser ni ideella medarbetare enbart som *hjälpredor* till anställda eller vill ni ge rum för många i ansvars- och ledaruppgifter? Detta utvecklingsområde handlar inte minst om vilka möjligheter ni ger ungdomar att ta ansvar och därmed bidra till församlingens liv. Vad betyder detta utvecklingsområde för er som är anställda medarbetare? Hur kan ni gå från att vara de som utför uppgifter till att mer och mer hjälpa och stödja ideella medarbetare att själva ta ansvar och ledarskap i församlingens liv? Vad betyder detta för er anställda ur kompetensutvecklingssynpunkt? Vilka resurser satsar ni och hur syns detta utvecklingsområde tydligt i era framtida prioriteringar? I dag har ni en tjänst som har en särskild samordningsuppgift när det gäller det ideella medarbetarskapet. Det är bra men detta uppdrag måste förtydligas i den samlade organisationen och kanske behövs ytterligare

resurser för att utveckla detta viktiga område. **Se, analysera** – för att sedan tydligt **handla** och ta steg mot framtiden också i detta utvecklingsområde.

Byggnader och byggnation

Ert tredje utvecklingsområde handlar om byggnader och byggnation. Detta kan förvisso vara ett utvecklingsområde men byggnader är inte ett verksamhetsområde i sig utan primärt en resurs för att kunna lösa det som är församlingens uppdrag och prioriteringar. Ni har många stora fastighetsinvesteringar i plan i församlingen. De kommande åren har ni budgeterade investeringar på *uppemot 80 miljoner kronor* inkluderande er nya centrala begravningsenhet. Även om det handlar om investeringar så ska dessa avskrivas med miljoner kronor varje år ur budgetsynpunkt. Ni planerar det nya Kyrkans hus intill Vara kyrka i centralorten och ni arbetar samtidigt med tankar om att låta nuvarande församlingshem i Vara bli ett Diakonins hus. Vidare pågår planeringen för en helt ny byggnad för förskoleverksamheten här i Larv.

Jag skulle, i anslutning till detta ert utvecklingsområde med fokus på tankarna om byggnationen i Vara tätort och i all respekt för den planering och projektering som redan gjorts, vilja säga – *stanna upp en stund och återvänd till frågan vad det är för er att vara församling i Varabygden och vilket liv och vilken verksamhet som ni tänker er för framtiden. Ge rum för eftertanke och ökad delaktighet i detta funderande, också mot bakgrund av den nya församlingsinstruktionen. Se och analysera* – sedan är det tid för **handling**! Jag säger inte att det är fel att satsa på Kyrkans hus i Vara tätort. Det finns goda skäl, inte minst ur arbetsmiljösynpunkt, men är det så att församlingens liv i framtiden ska gestaltas med *ett* centrum och ett antal satelliter eller ska den nybildade församlingen ha ett *antal* centra där människor möts och relationer byggs och upprätthålls och där det ni har tillsammans i församlingen försörjer dessa olika mötesplatser? Ni har all anledning att stanna upp och ställa er dessa grundläggande frågor *innan* ni fattar långtgående beslut som binder upp er för framtiden.

Ni har idag sex väl fungerande mötesplatser i de sex tidigare församlingarna. Jag har förstått att de flesta som är engagerade i församlingen känner samhörighet med dessa mötesplatser. Jag har också noterat att kommunen i sin långsiktiga planering arbetar med *fyra* servicecentrum – Kvänum, Levene, Vara och Vedum. Vad betyder detta för er prioritering och planering? Ni har dessutom väl fungerande mötesplatser och fastigheter på dessa platser med tjänsterum och andra ändamålsenliga lokaler. Detta med undantag av Vara. Jag noterar också att ni under ett antal år haft betydande ekonomiska överskott samtidigt som ni skurit ner på personalresurserna. Detta till och med när det gäller ledande funktioner. Jag ser alltså all anledning för er att stanna upp en stund och tänka efter. **Se och analysera innan ni handlar.** Jag hoppas därför innerligt att ni vågar dra något i bromsen!! Vilka byggnader behöver ni för att på *bästa* sätt kunna vara det ni *vill* vara som församling? Jag ser också behov av att skapa en större delaktighet i denna process än vad som hittills varit fallet. Hur ni tänker detta utvecklingsområde har också tydlig koppling till hur ni framöver ska gestalta er personalorganisation. Här behövs tid för analys och eftertanke i hur ni ska bygga er nya församling.

Detta sagt om era tre utvecklingsområden. Det ska bli intressant att följa er i hur ni fortsatt definierar och utvecklar vad ni menar med dessa områden och hur detta sedan får prägla er väg vidare i uppdraget att arbeta för evangeliet med stor delaktighet och stort engagemang från många – **mot en ny framtid**.

Lite mer om byggnader

Eftersom jag precis talat om byggnader vill jag fortsätta lite på det spåret. Under visitationen har jag och mina medarbetare fått göra bekantskap med den Bengtssonska donationen som en del av nuvarande församlingshem i Vara. Ett spännande möte med en gången tid som också berättar en viktig del av Vara tätorts historia som järnvägsknutpunkt och centrum för det omgivande jordbrukslandskapet. Jag tillåter mig dock att fråga om det verkligen är församlingens uppgift att ta vara på detta museum? Kyrkoordningen säger att *allt* som en församling gör ska vara till stöd för den grundläggande uppgiften – gudstjänst, undervisning, diakoni och mission. Jag är inte säker på att det är fallet när det gäller muséet i församlingshemmet.

Ni är idag den församling i vårt stift som har flest kyrkobyggnader. Ni har god omsorg om dessa och en tydlig strategi för detta arbete. Ni är verkligen en förebild i stiftet när det gäller frågor om klimatstyrning och energieffektivitet i relation till dessa byggnader. Det är *så* bra! Er konvertering av Södra Kedums kyrka till kombinerad kyrka och församlingshem är verkligen ett otroligt lyckat projekt!! Ni får också ganska omfattande bidrag från staten genom kyrkoantikvarisk ersättning till era kyrkobyggnader. Staten förväntar sig i gengäld att kyrkorna är tillgängliga för besök så mycket som möjligt. Det kyrkliga kulturarvet är inte bara kyrkans utan också *folkets* kulturarv. Här finns en hel del att göra för ökad tillgänglighet. De flesta kyrkor är som oftast stängda under dagtid. Hur kan ni ta vara på det engagemang som finns hos många i er församling kring kyrkobyggnaderna så att de kan bli mer tillgängliga?

Diakoni och diakonins hus

Så vill jag säga något om diakonins hus – nej, egentligen inte om diakonins hus utan om ert mångfacetterade diakonala arbete i församlingen som också till delar sker i ekumenisk samverkan. Innan ni fortsätter era planer på att tillskapa ett diakonins hus i Vara tätort vill jag återigen be er att stanna upp, **se och analysera**. Hur tänker ni att det diakonala arbetet ska utformas framöver i *hela* Varabygdens församling? Ska verksamheten koncentreras till centralorten eller ska fokus ligga på de olika verksamhetsplatserna och mötesplatserna runt om i församlingen? Vad ska finnas tillsammans i centralorten och vad ska vara format på annat sätt i det diakonala arbetet? Ni har idag ett gott arbete med Second hand-affären i Vara. Det är väldigt bra! Hur ska den verksamheten utvecklas som en del av ert samlade diakonala arbete? Om ni ska satsa på ett ”Diakonins hus” vad ska det då vara – en utveckling av er Second Hand-affär, en stadsmissionsliknande verksamhet eller ett centrum för *all* diakonal verksamhet i församlingen? Vad händer om ni bygger det nya Kyrkans hus men förlägger stora delar av det diakonala arbetet till ”Diakonins hus” på andra sidan järnvägen? Hur gestaltar ni då att diakoni är ett perspektiv på *allt* det som församlingen är och gör? Vilken roll har församlingens diakoner? Återigen säger jag – stanna upp, **se och analysera** innan ni

fattar fler beslut. Låt inte minst medarbetarna som arbetar direkt med det diakonala perspektivet på församlingens liv än mer vara med i detta funderande.

Kyrkorådet – församlingens styrelse

Kyrkorådet är församlingens styrelse. Tillsammans med kyrkoherden har kyrkorådet ansvar för att den grundläggande uppgiften blir utförd i enlighet med de långsiktiga strategiska besluten och verksamhetsplaner och budget som kyrkofullmäktige beslutat om. Det jag sagt om att stanna upp och ta vara på mellanrummet för att **se och analysera innan ni handlar** – riktar jag förstås särskilt till er i kyrkorådet. Var modiga och ta er tid för eftertanke och ge möjlighet för alla i församlingen – ideella och anställda medarbetare - att vara med i denna process av eftertanke. Vad är vi som Varabygdens församling, vad är vår identitet, vad är egentligen våra prioriteringar och vad vill vi ska vara vår form, färg och verklighet 2035?

För att ni ska kunna utveckla ert arbete i kyrkorådet framöver tänker jag att ni behöver ta mycket mer tid för att tala om det som är församlingens uppdrag – det som Paulus i Filipperbrevet talar om som arbetet för Evangeliet. Vad är det? Vad betyder det för var och en av er i styrelsen? Ni behöver *mer* tid för att lära känna varandra lite mer på djupet. Ni behöver *mer* tid att dela tro och dela liv med varandra. Ni behöver fortsätta att arbeta med att skapa en trygg arbetsgemenskap i styrelsen så att ni känner *gemensam* delaktighet i processer och beslut och på det viset *tillsammans* kan stå upp för svåra beslut. På detta sätt kan ni också på ett bra sätt integrera er nya kyrkoherde i ert gemensamma arbete. Från stiftets sida bidrar vi gärna, allt efter våra resurser, med en process att stödja utvecklingen av ert styrelsearbete.

Ni har ett stort ansvar att nu fördjupa det som står i församlingsinstruktionen. *Vad betyder det för framtiden, vilka prioriteringar och val ska ni göra? Vilka steg ska ni bit för bit ta för att förverkliga det som sägs i instruktionen? Är det något som ni har anledning att justera och revidera när ni nu ger er själva i styrelsen och hela församlingen tid till eftertanke?*

Organisation

Ni har alldeles nyss blivit en församling formad av de tidigare sex församlingarna. Nej, säger ni, inte alldeles nyss – det var ju mer än ett år sedan. Jo, jag vet men under detta år har mycket annat tagit er uppmärksamhet, inte minst att Du Leif i den centrala rollen som kyrkoherde en del av året var sjukskriven. Mycket av det som var tänkt och planerat för det nya blev inte riktigt av och ni som fanns kvar i församlingens ledning försökte bygga en ny organisation, så gott det gick, mitt i allt annat som skulle hanteras av pågående verksamhet. Jag menar att ni – och detta sagt utan någon form av kritik – helt enkelt inte har format en genomtänkt organisation för den nya församlingens liv och samspel. Detta gäller både vad avser personalorganisationen och hur samspelet med ideella medarbetare och styrelsen ska se ut. Här finns alltså anledning att stanna upp, **se och analysera** för att sedan finna en god form för samspel och arbete.

Ni har anledning att fråga er hur det inflytande som fanns genom ledamöterna i de tidigare sex församlingsråden nu ska tas tillvara. Ni har idag två verksamhetsområdesråd – Vara öst och Vara väst – men dessa råds uppdrag och funktion är otydlig och de två områdena som avses är

normalt inte de områden som ni organiserar er konkreta verksamhet i. Detta sker fortsatt i relation till de sex tidigare församlingarna. Kanske skulle verksamhetsråden framåt vara mer kopplade till fyra eller sex verksamhetsplatserna samtidigt som ni förtydligar att dessa råd inte är en del av styrelsens arbete utan *ett stöd till kyrkoherden* i kyrkoherdens övergripande ledarskap samtidigt som de är ett forum för mångas delaktighet och inflytande. Om så, ska inte kyrkorådet besluta vilka som ska ingå i dessa verksamhetsområdesråd utan det bör vara möjligt för många att delta och detta med stor flexibilitet.

När det gäller personalorganisationen så finns en struktur med ett antal avdelningar med chefer direkt underställda kyrkoherden och dessa utgör tillsammans med kyrkoherden församlingens ledningsgrupp. Det är bra och ett nödvändigt stöd för kyrkoherdens övergripande ledarskap. Då måste ni i kyrkorådet se till att de ledande funktionerna också finns i organisationen annars haltar hela systemet och rollen som kyrkoherde försvåras. Den uppmärksamhet som ni haft från Arbetsmiljöverket under ett antal år och som ni efter bästa förmåga försökt hantera pekar på vikten av en tydlig och väl definierad personalorganisation. Det finns anledning att fundera på hur de olika tematiska delarna i församlingens liv – musik, pedagogik och diakoni m.m. samordnas så att de olika verksamhetsplatserna får del av församlingens samlade kompetens. Vidare är jag för min del övertygad om att varje verksamhetsplats i församlingen – oavsett om det i framtiden ska vara sex eller fyra – behöver ha ett något så när fast definierat arbetslag för att människor ska kunna knyta väl fungerande relationer till de som har nyckelfunktioner i församlingens arbete. Medarbetare behöver ett sammanhang som känns som hemma och samtidigt inte vara helt uppbundna kring detta. Jag vill också peka på vikten av att ge möjlighet till kvalificerad kompetensutveckling för de anställda medarbetarna. Ni har idag en tradition att anordna en del fortbildning i egen regi. Det är gott och väl men glöm inte att en viktig del av fortbildning handlar om att möta det som inte är precis som hemmavid – för vidare utsikter. Här har ni alltså en hel del att fundera över. **Stanna upp, se, analysera för att sedan handla. Mot en ny framtid.**

Arbetet tillsammans med barn och unga

Ni har i församlingen ett rikt och mångfacetterat arbete tillsammans med barn och unga. Det är bra!! Arbetet är lokaliserat runt om på de olika verksamhetsplatserna. Även detta säger kanske något om hur ni ska organisera delaktighet och personal framöver. I en av visitationens samtal noterade jag att medarbetarna har ansvar för många grupper men inte alltid har tid att utvärdera och fundera kring hur arbetet ska kunna utvecklas. Här behöver ni fundera över hur detta kan hanteras bättre framöver.

Ni har ett väl fungerande och utvecklingsorienterat arbete när det gäller de två förskolorna Arken i Vedum och Larven här i Larv. Det är så bra. Denna verksamhet kompletterar all annan verksamhet tillsammans med barn och deras föräldrar och jag uppfattade att förskolan och övrig verksamhet har ett gott samspel och att präster och musiker på ett naturligt sätt tar del i förskolans verksamhet. Det är så bra! Samtidigt sker arbetet inom ramen för kommunens samlade förskoleutbud. Jag uppfattade också att arbetet med förskolorna inte bara handlar om att skapa goda förutsättningar för barnen att växa och utvecklas på olika platser i bygden utan att det också handlar om hur församlingen vill ta ansvar för en levande landsbygd. Hur kan

den kompetens som finns hos förskolornas medarbetare komma det andra pedagogiska arbetet i församlingen till del? Kan den utvecklingsorientering som finns i förskolornas verksamhet vara inspiration för det samlade arbetet tillsammans med barn och föräldrar? Att Frida Skoog som förskolechef ingår i församlingens ledningsgrupp öppnar upp för dessa möjligheter.

Under visitationen har vi egentligen inte alls stannat upp vid ert konfirmandarbete. Jag noterar dock med glädje att ni relativt sett har många konfirmander. Grupper finns på tre platser. Jag tänker att arbetet tillsammans med konfirmanderna borde få ta stor plats i ert analyserande av vad ni ska vara som församling i framtiden. Vilken roll får konfirmanderna spela i församlingens liv? Vilken roll får föräldrarna spela? Vilka möjligheter ger ni för konfirmanderna att efter konfirmationen – på olika sätt – få fortsätta att växa och utvecklas i församlingens gemenskap? Ni har två ungdomsgrupper och ni försöker hitta vägar att engagera unga ledare. Det är bra. Vilket fokus får detta arbete i framtiden i er församling?

Kyrkomusiken

Vi har inte under visitationen särskilt uppmärksammat kyrkomusiken men jag vet att ni som är kyrkomusiker, och det kyrkomusikaliska arbetet, betyder mycket för det samlade livet i församlingen. Tack! Ni har körerna fördelade efter de tidigare församlingarna och detta säger mig något om hur en framtida organisation i församlingen skulle kunna se ut. Glöm inte att körsångarna är en av era största grupper av ideella medarbetare. Vad betyder det? Ni har ett gott samspel mellan det musikaliska arbetet och det pedagogiska arbetet i övrigt. Det är bra. Ni har en god ambition när det gäller musikgudstjänster och konserter och på det viset är församlingen en av kommunens viktigaste aktörer inom kulturlivet. Det är så bra!! Jag vill påminna om vikten av att också ni kyrkomusiker har tid att prioritera förberedelser i gudstjänstarbetet – detta församlingens utvecklingsområde. Jag tillåter mig också att ställa frågan varför en församling av er dignitet inte strävar efter att i er organisation ha en organisttjänst? Oavsett det tänker jag att ni behöver fundera på hur ni *tydligt* organiserar *samordningen* av det kyrkomusikaliska arbetet i församlingen.

Det kyrkliga kulturarvet

När det gäller ert arbete med att ta vara på och utveckla det kyrkliga kulturarvet har jag redan pekat på alla era 24 kyrkor och den möjlighet att utveckla det ideella engagemanget i det sammanhanget som ni har. Jag kan också konstatera att det praktiska arbetet med att ta vara på inventarierna fungerar väl – inte minst genom alla er kyrkvaktmästares stora engagemang. Tack för det!! Jag vill särskilt peka på er föredömliga hantering av de kyrkliga textilierna. För framtiden väntar uppdraget att digitalisera era inventarieförteckningar och att fotografera föremålen. Jag vill också påminna er i kyrkorådet om att ni måste *utse* en av alla era kyrkvårdar som tillsammans med kyrkoherden är *inventarieansvarig*. Detta ska inte vara många olika personer utan *en* enda. Detta för att leva upp till Kulturmiljölagen. Sedan ska ni självklart ta vara på kunskapen som lokalt finns gällande varje kyrka och dess inventarier.

Administration

När det gäller församlingens administrativa arbete fungerar allt väl och enligt regelboken även om viss uppmärksamhet behövs kring arkivhanteringen. Församlingen saknar rutiner för begäran om utdrag ur belastningsregistret vilket bör åtgärdas. Vidare saknas beredskapsplan. Stiftet kommer framöver att iscensätta ett samordnat arbete med beredskapsplaneringen i stiftets församlingar varför denna fråga också för er snart kommer på bordet. Jag noterar också att ni har funderingar på att framöver anknyta er till Svenska kyrkans gemensamma IT-system liksom till det gemensamma systemet för löne- och ekonomihantering. Det är bra och vi ska från stiftsorganisationen bidra det bästa vi kan i denna förändring för er del.

Begravningsverksamheten

Så vill jag säga något om begravningsverksamheten. En av era större byggplaner är inte längre en plan utan verklighet. Spaden är satt i jorden för att förverkliga er centrala begravningsenhet vid Ringvägen i Vara. Ett centrum för hela församlingens samlade arbete i denna verksamhet. Jag tror det är väl tänkt, inte minst ur arbetsmiljösynpunkt, men jag vill samtidigt påminna er om vikten av att begravningsverksamheten fortsatt får betraktas som en integrerad del av församlingens samlade arbete om än särredovisat ekonomiskt. Ni som är kyrkogårdsarbetare är viktiga företrädare för Svenska kyrkan i Varabygden, inte minst när ni möter människor som kommer för att besöka en kyrkogård eller grav. Ni är då viktiga som samtalspartner och jag hoppas att ni i allt ni har att bestyra då hinner med att dela liv och tankar en stund med dem ni möter. Självklart är ni också viktiga genom det sätt på vilket ni sköter kyrkogårdarna och kyrkobyggnaderna. Den omsorgen är en given del av det som är församlingens identitet och uppdrag. Tack för allt det ni som kyrkogårdsvaktmästare gör!! Hur kan ni i församlingen medvetet arbeta för att det inte ska bli ett *vi och dom* mellan begravningsverksamheten och församlingens övriga arbete utan istället ett tydligt *vi tillsammans i Varabygdens församling*? Jag vill särskilt rikta mig till Dig kyrkogårds- och fastighetschef Sven-Åke och *tacka* för ditt *gedigna* arbete med att på ett resurseffektivt och klokt sätt ta vara på alla era kyrkobyggnader och det sätt Du organiserar fastighets- och kyrkogårdsarbetet, inte minst med de särskilda specialisttjänsterna till stöd för det samlade fastighetsunderhållet som Du skapat. Det är så bra!

Kommunikation

Jag vill särskilt uppmärksamma att ni sedan en månad har en kommunikatör i er arbetsorganisation. Det är mycket bra!! Uppdraget att gestalta och dela ”Evangeliet som ni tagit del i ända från början” som det står i Filippobrevet, är egentligen ett ständigt pågående relations- och kommunikationsuppdrag. Kyrkan är en gemenskap som kommunicerar i *allt* det vi är, det vi gör, det vi säger och inte säger. I vår tid kräver detta särskild kompetens inom just kommunikation. Det jag sett av er kommunikation i ert församlingsblad ”Kyrknytt” och på er hemsida säger mig att ni har en del att utveckla i er kommunikation. I dag är en stor del av det ni kommunicerar det som ni gör och ni säger - *kom till oss, kom till den och den verksamheten!* Ni berättar inte så mycket om vad Svenska kyrkan i Varabygdens församling är och står för. Detta trots att de flesta av de som är kyrkotillhöriga normalt inte deltar i

mängden av verksamheter utan är tillhöriga därför att de vill dela det kyrkan är och står för. Här finns alltså en del att utveckla i denna er kommunikation. Jag tänker att ni också behöver fundera över en mer målgruppsinriktad kommunikation. Vidare finns, tror jag, en hel del att göra i den interna kommunikationen, tillsammans med alla anställda och ideella medarbetare. Detta som en viktig resurs när ni nu arbetar med att tydliggöra vad det är att vara Varabygdens församling och hur alla de olika delarna ska relatera till varandra och samspela. Den interna kommunikationen blir central i ert arbete med att stanna upp, se, analysera och fundera över vart ni är på väg. Om detta ska fungera ser jag det som viktigt att er nya kommunikatör helt och fullt får ägna sig åt de kvalificerade kommunikatörsuppgifterna. Detta är ett nödvändigt stöd för kyrkoherde och ledningen i församlingen.

Samspel – vandra tillsammans

Jag har redan konstaterat att Varabygdens församling är belägen på en plats med vida utsikter och ni har också vida utsikter in emot Guds obegränsade nåd och kärlek som ni delar tillsammans och försöker gestalta. En del av dessa vida utsikter är ert medvetna samspel med olika organisationer och aktörer i lokalsamhället. Det är ett signum för er församling, så som jag uppfattat det, att hitta samarbeten med föreningar på de olika orterna. Det är bra. Ett gott exempel på detta är ert samarbete med föreningen Conventus och ert arbete tillsammans med människor som nyligen blivit en del av er gemenskap i bygden, människor som har en bakgrund i andra delar av världen. Ännu en gång vill jag tacka för det viktiga mötet med barnen och deras föräldrar i samband med ”Världens mat”-kvällen under visitationen. Hur ni som lokalsamhälle och kyrka har omsorg om de som – ofta av tvång och i stor utsatthet – tvingats bryta upp från hem, hembygd och trygghet – är en mätare på hur vi tar vårt uppdrag att vara en del av Guds mission på allvar. Namnet på föreningen, som er församling är en del av, ”conventus” betyder ”gå tillsammans”. Det säger er inte bara att ni ska vara ett stöd för de som nyligen blivit en del av er gemenskap utan, inte minst, hur ni med öppet sinne och lyhördhet låter dessa era nya vänner vara med och forma er gemensamma verklighet i ett ömsesidigt lärande. Föreningens namn säger er också något om vad det är att vara församling – att vandra tillsammans i ömsesidigt lärande och växande i mötet med varandra och vår Herre Jesus Kristus.

Detta att ha vida utsikter och att vandra tillsammans tydliggör ni också i er församlings internationella arbete. Jag har tagit del av ert engagemang i Grisprojektet och i Tumaini Children Center i nordvästra Tanzania – det sista i samspel med den lutherska kyrkan i Tanzania. Detta engagemang stammar från de kontakter som Du Leif, som kyrkoherde har haft och har, i dessa sammanhang. Ni har också ett engagemang i det som snart kallas för ”Act Svenska kyrkan” – Svenska kyrkans samlade engagemang tillsammans med andra kyrkor i världen i Guds mission för Livets skull. När ni nu stannar upp, **ser, analyserar** och funderar över vad ni vill vara som församling och vart ni är på väg behöver ni också lyfta in denna viktiga del av er församlings engagemang. Hur ska ert framtida internationella arbete se ut? Hur ska det integreras i *hela* församlingens liv och hur finner ni för framtiden goda vägar att vara en lyssnande och lärande församling i mötet med vänner från andra delar av Kristi världsvida kyrka? Detta sagt också som en uppmaning till er att fundera över hur ni kan ta

vara på och kanske utveckla det lokala ekumeniska arbetet i bygden. Kristi kyrka är också lokalt mångfaldig med olika färg och form. Vi har så mycket gemensamt och vi har mycket att lära av varandra.

Tack och avslutning

Nu kommer jag till slutet av detta mitt tal till er vid denna visitationsstämma. Jag ska avsluta med några tack och med en uppmaning.

Först vill jag framföra ett tack till kyrkorådets ordförande Johannes och kyrkorådets vice ordförande Irene för det sätt ni tagit emot mig och mina medarbetare på. Stort och varmt tack! Ni har nu rollen att vara de som särskilt vågar stanna upp för att **se, analysera** och fundera över vad det är att vara Varabygdens församling och vart ni är på väg. **Hur ska vägen mot en ny framtid se ut?**

Jag vill också särskilt rikta mig till Dig, kyrkoherde Leif! Först ett tack för goda visitationsdagar i församlingens gemenskap. Främst vill jag dock tacka Dig för många, trogna och trägna år som kyrkoherde i Skara stift, först i Sunnersberg och sedan 2008 här, i det som nu är Varabygdens församling. Du har en särskild gåva i att skapa engagemang hos många och i att bygga nätverk i de sammanhang Du är en del av. Detta är en viktig del av en kyrkoherdes uppdrag. Du är en tydlig företrädare för Svenska kyrkan i det lokalsamhälle som församlingen lever i. Samtidigt är Du en andlig ledare med bönen och förkunnelsen i centrum för all din gärning. Tack Leif för allt det Du fått betyda och betyder för så många! När sommaren har sitt inträde träder Du in i en ny fas av ditt liv. Egentligen ändras då inte din relation till mig som din biskop. Du står fortsatt i relation till den tillsyn som jag som biskop har över alla som har del av vigningstjänsten – diakoner och präster – oavsett om en har en tjänst eller inte. Du är fortsatt präst i Svenska kyrkan, Skara stift. Präst och diakon är man ju alltid. Alltid i tjänst även om en inte alltid tjänstgör. Jag tillönskar Dig all Guds rika välsignelse i det som inom kort väntar för Dig i ditt liv och tjänst. Jag vill påminna Dig om ord som direktorn för S:ta Clara kyrka i Stockholm Carl-Erik Sahlberg många gånger har sagt: *Det bästa framför!*

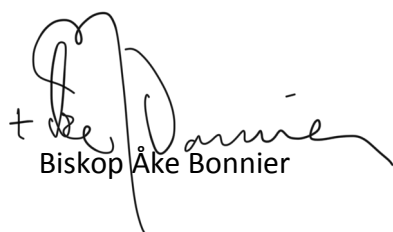
Så vill jag rikta mig till två andra medarbetare i er församling – komminister Thommy och församlingschef Vanja. Under det gångna året har ni båda – då er kyrkoherde inte fanns på plats – på ett engagerat och uppoffrande sätt försökt hitta vägar att forma nya Varabygdens församling. Varmt tack för detta. Du Thommy ska mycket snart gå i pension och ändå träder Du dagen därefter in som vikarierande kyrkoherde några veckor här i församlingen. För din del Vanja väntar en spännande resa från uppdraget att vara församlingschef här i Varabygden via vidare studier till Svenska kyrkans utbildningsinstitut, prästexamen och kanske prästvigning om allt faller väl ut för att sedan bli pastorsadjunkt någonstans i vårt stift. Jag ser fram emot att följa Dig på den vägen. Guds rika välsignelse till er båda i allt som väntar.

Under visitationen har er kommande kyrkoherde Lovisa Carlsson varit med hela tiden. Jag anar att hon fått *en mängd* olika intryck och kunskaper om allt det som är ert levande liv i Varabygdens församling och som hon ska ta över ledningen för i juni tillsammans med Er i kyrkorådet. Jag hoppas att Lovisa på ett klokt och tydligt sätt tar sin plats på er resa att tillsammans **se, analysera** och fundera kring vad det är att vara Svenska kyrkan i

Varabygdens församling för att sedan steg för steg realisera detta med modiga prioriteringar och inriktningar. I detta har er nya kyrkoherde Lovisa mitt fulla stöd som biskop. Jag uppmanar er att också ni ska ge henne *allt ert stöd* samtidigt som ni på ett gott sätt tar vara på hennes kunnande, ledarskap och engagemang.

Så här när vintertiden i förfastetid bär någon form av löfte om vår och höstsådden grönskar över Varaslätten tänker jag att höstsådden får vara ett exempel för oss. Hur kan en vara så tokig så att en inför hösten med kunskap om vinterns kyla ändå planterar ett frö som man litar på ska växa upp och ge rik skörd? Ni har i Varabygdens församling varit med i arbetet för Evangeliet ända sedan första dagen. Från generation till generation har ni delat Ordet och sakramenten, delat tro och liv, delat hopp och glädje i tillit till att Guds nåd och kärlek övervinner allt som är mörker, kyla och död. Ni har vidgat utsikten över människors liv. Paulus fortsätter i Filipperbrevet – ”Han som har börjat allt gott verk hos er ska fullborda det till Kristi Jesu dag.” (Fil 1:6) Som er biskop säger jag er – det är sant och visst. Därför kan ni mitt i allt som ni som församling står i – på tröskeln till det som är och ska bli Varabygdens församling – modigt stanna upp och **se** vad ni har, **analysera** och fundera tillsammans vad ni är och vad ni vill vara. Detta för att sedan i klok ordning ta steg för steg in emot framtiden.

Mot en ny framtid! Låt mitt i allt Guds Ande forma er och sätta er i rörelse! Må så Guds rika välsignelse omsluta Er och leda Er steg för steg, stund för stund i allt levande liv i Varabygdens församling. Kära alla, Tack!

Biskop Åke Bonnier